

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SACRAMENTO|| POENITENTIAE.|| QVATVOR LIBRIS COM-||REHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XVI. Soluuntur obiectiones: ac de peccato in Spiritum sanctum breuiter
disputatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54092)

niam impetrauit. Vide de Pœnitentia Achab, lib. 3. Regum cap. 21. de Pœnitentia Manasse, lib. 2. Paral. cap. 33.

IN Testamento nouo orat Stephanus, Actor. 7. pro lapidatoribus suis, qui tamen Spiritui sancto resistebant, vt ipse illis dixerat: & vt ab Augustino paulò antè audiuius, pro illis non imprudenter oratur, de quibus non desperatur. Actor. 13. hortatur Petrus Simonem Magum ad Pœnitentiam, eumque corripit, qui tamen grauissimè peccauerat: & vt loquitur AUGUSTINVS serm. II. de verbis Domini: *Quis est fructus correptionis, sine vlla spe remissionis?* 2. Corinth. 2. Paulus Corinthium illum ad indulgentiam recipit, quem iusserat 1. Corinth. 5. tradi Satanæ, & de quo dixerat: *Auditur inter vos fornicatio, quales nec inter Gentes, vt uxorem patris sui aliquis habeat.*

CAPVT XVI.

Soluuntur obiectiones; ac de peccato in Spiritum sanctum breuiter disputatur.

SED obiectiones soluendæ sunt. AC PRIMVM obieciebant olim Nouatiani illud Heli sacerdotis 1. Reg. 2. *Si peccauerit vir in virum, placatus est Deus, si autem in Deum peccauerit vir, quis pro eo orabit?*

RESPONDET Ambrosius lib. 1. de Pœnitentia, cap. 8. illud: *Quis orabit;* non significare: Nullus orabit, sed: Quarendus erit insignis aliquis Dei amicus, qui oret, qualis fuit Moses, qui pro populo idololatra orauit, & exauditus est. Exod. 32. Videtur Heli more humano esse loquutus. Nam inter homines rari inueniuntur, qui apud Principem intercedere audeant, quando reus Principem ipsum immediatè læsit: alioqui facilis est intercessio, quando inter priuatos iniuria consistit. Summa est; Heli nihil aliud significare voluisse, nisi peccata in Deum difficiliùs expiari, quam in homines.

SECUNDA obiectio sumitur ex lib. Prouerb. cap. 1. vbi sapientia Dei sic loquitur: *Quia vocaui, & renuistis: extendi manum meam, & non fuit qui aspiceret, & c. tunc inuocabitis me, & non exaudiam, mane consurgent, & non inuenient me.* Et Psalm. 17. *Clamauerunt nec erat qui saluos faceret, ad Deum*

minum, nec exaudiuit eos. Et Hierem. 14. *Cum ieiunauerint, non exaudiam preces eorum.*

RESPONDEO. Verba sapientiæ in Prouerbiis, de iis potissimum accipienda sunt, qui post hanc vitam in die Iudicij siue vniuersalis, siue particularis, inutilem Pœnitentiã agent, & refrigerium aliquod petent, nec impetrabunt, quia tempus Pœnitentiæ non est, nisi in vita præsentis: de quibus etiam loquitur liber Sapientiæ cap. 5. cum ait: *Tunc dicent intra se, Pœnitentiã agentes, & præ angustia spiritus gementes: Hi sunt quos aliquando habuimus in derisum, &c.* Et Dominus Matth. 25. introducit fatuas virgines post clausum ostium dicentes: *Domine, Domine aperi nobis.* Et Lucæ 13. clarioribus verbis: *Cum intrauerit, inquit, paterfamilias, & clauserit ostium, & incipietis foris stare, & pulsare ostium dicentes; Domine, aperi nobis; & respondens dicet vobis: Nescio vos vnde sitis: tunc incipietis dicere: Manducauimus coram te, & bibimus, & in plateis nostris docuisti. Et dicet vobis: Nescio vos vnde sitis; discedite à me omnes operarij iniquitatis; ibi erit fletus, & stridor dentium, &c.* Et Lucæ 16. introducit diuitem in inferno implorantem Abrahamum, & nihil impetran-tem. Loqui autem librum Prouerbiorum de vita futura, perspicuum est ex illis verbis: *Ego quoq; in interitu vestro ridebo, & subsannabo, cum vobis quod timebatis aduenerit.*

QVOD si ea verba ad hanc etiam vitam referre placeat, sine dubio accipienda erunt de inuocatione Dei ad pœnas arcendas, non de vera Pœnitentia, neque de serua cupiditate liberationis à culpa: ad quem modum intelliguntur alia duo loca, ex Dauide & Hieremia. Nam de inuocatione Dei ex vera Pœnitentia, non potest falsum esse quod scribit Ioël cap. 2. *Omnis quisq; inuocauerit nomen Domini, salus erit.*

TERTIA obiectio continet exempla duo eorum, qui Pœnitentiã in hac vita egerunt, nec indulgentiam meruerunt. Lib. 2. Machab. cap. 9. de Antiocho inquit Scriptura: *Orabat hic scelestus Deum, à quo non esset misericordiam consecuturus.* Et in epist. ad Hebr. cap. 12. de Esau inquit Apostolus: *Scitote quoniam postea cupiens hereditare benedictionem, reprobatus est: non enim inuenit Pœnitentiã locum, quanquã cum lachrymis inquisisset eum.*

RESPONDEO, dubitari non potest, quin Antiochus solam corporis mortem, & cruciatum illum viscerum quod vexabatur, auertere oratione sua desiderauerit; & ideo cum verum non fuerit eius Pœnitentia atque conuersio, mirum esse non debet, si nihil etiam à Domino impetrauerit. Porro, Esau neque apud patrem locum benedictionis inuenit, quia iam in alterum collata benedictio illa, irrecuperabilis erat: neque apud Deum Pœnitentia eius vim ullam habuit, quia non ex corde conuersus est ad Deum, neque fleuit ob culpas in Deum admissas, sed solum ob hereditatem amissam. Nam illo ipso tempore, quo Pœnitentiam agere videbatur, necem fratris sui animo voluebat: sic enim ait Genes. 27. *Venient dies lacrimarum patris mei, & occidam Iacob fratrem meum.* Itaque, Apostolus exemplo Esau admonere voluit fideles, ne facile se in peccata pertrahi sinerent; tum quia damnum irrecuperabile per peccatum incurrit, qui innocentiam, aut virginitatem, aut aliquid eiusmodi peccando amittit: tum etiam quia nonnulli gemunt ac plorant, nec tamen veram Pœnitentiam habent; atque ita valde dubius, atque incertus est peccantium exitus.

QUARTA obiectio, eaque præcipua, quam & Pacianus in epist. 3. ad Sympronianum, & Ambrosius in utroque libro de Pœnitentia, ex Nouatianis referunt, sumitur ex quatuor locis Scripturæ diuinæ, in quibus peccatum in Spiritum sanctum, dicitur esse irremissibile. Ac ut perspicue res tota, & breuiter explicetur, duo tractanda erunt, PRIMVM, quid sit proprie peccatum in Spiritum sanctum. DEINDE, qua ratione dicatur irremissibile.

Quod ad PRIMVM attinet, quatuor sententiæ sunt, quarum tres posteriores in 2. 2. quæst. 14. B. Thomas recitat, & etiam Magister in 2. dist. 43.

PRIMA est ORIGENIS in Matth. cap. 12. peccata in Spiritum sanctum esse omnia illa, quæ contra Dei legem admittunt homines post Baptismum. Et ratio est, quia, ut ipse ibi docet, Pater est in omnibus rebus, etiam ratione carentibus, Filius in solis rationalibus, etiam si Ethnici sint, Spiritus sanctus in solis regeneratis. Cum igitur peccent homines in eam personam diuinam, quam in se habent; sequitur peccata Ethnicorum esse in Patrem, aut Filium; peccata Christianorum in

in Spiritum sanctū. Eadem sententia fuit etiam Nouatiani: nam vt B. Hieronymus scribit in epist. ad Marcellam, de blasphemia in Spiritum sanctum; idē Nouatianus negabat Christianis lapsis remissionem peccatorum, quia existimabat, omnes Christianorum lapsus esse peccata in Spiritum sanctum.

Hanc sententiam meritō refellit B. ATHANASIVS in libello quem edidit super eum locum Euangelij: *Qui dixerit Verbum in Filium hominis, remittetur ei, &c.* PRIMO, quia sequeretur omnia peccata Christianorum esse talia, vt non remittantur, neque in hoc seculo, neque in futuro; quod constat esse falsum ex B. Paulo, qui 2. Corint. 2. remisit peccatum fornicario Christiano. SECUNDO, quia Dominus accusat peccati in Spiritum sanctum Phariseos, qui tamen Christiani non erant. TERTIO, quia falsum est quod Origenes assumit, Patrem esse in pluribus rebus, quā Filium, & Filium in pluribus, quā Spiritum sanctum. Nam cū sint vna numero essentia, necessariō vna persona diuina est in alia, iuxta illud Ioan. 14. *Ego in Patre, & Pater in me est.* & multō magis vbi est vna persona, ibi sunt reliquæ. Hæ sunt rationes Athanasij.

ALTERA sententia est B. AVGVSTINI, qui nullum aliud voluit esse peccatum in Spiritum sanctum, quā finale impœnitentiam. Is enim asserit in Enchiridio, cap. 83. enucleatissimè de hac re à se disputatum esse in serm. 11. de verbis Domini: in illo autem sermone tandem hoc constituit. Idem etiam docet in epist. 50. ad Bonifacium, & lib. de corrept. & gratia, cap. 12. & lib. 4. contra Cresconium, cap. 8. Quod autem in hac sententia vsque ad obitum perseuerauerit, patet tum ex Enchiridio, cap. 83. nam eum librum ex postremis scripsit, tum ex lib. 1. Retract. cap. 19. vbi corrigit id, quod dixerat lib. 1. de serm. Domini in monte, cap. 43. Dixerat enim, peccatum ad mortem esse inuidiam fraternæ gratiæ, & hoc esse peccatum in Spiritum sanctum: ceterum correxit in Retractationibus, dicens, addendum fuisse: *Si in scelerata mentis peruersitate finiret hanc vitam.*

Hæc sententia B. Augustini vera quidem est, quatenus docet finale impœnitentiam esse peccatum aliquod in Spiritum sanctum: tamen non videtur posse defendi, si velit pro-

Ooooo ; priè

priè peccatum illud in Spiritum sanctum, de quo Dominus in Euangelio loquitur, esse finalem impœnitentiam. PRIMMO, quia peccatum in Spiritum sanctum propriè blasphemia quædam est, vt patet Matt. 12. Luc. 12. & Marc. 3. finalis autem impœnitentia non est blasphemia, sed circumstantia quædam, quæ in omni peccato reperiri potest.

SECUNDO, quia finalis impœnitentia non committitur nisi in morte: peccatum autem in Spiritum sanctum, etiam in hac vita reperitur; alioqui non diceret Dominus, non remitti, neque in hoc seculo, neque in futuro.

TERTIO, quia Dominus notauit Phariseos huius criminis, vt patet Marci 3. *Qui blasphemauerit, inquit, in Spiritum sanctum, non habet remissionem in æternum, sed reus erit æterni delicti: quoniam dicebant; Spiritum immundum habet.* At Pharisei tunc non agebant animam, & multos annos fortasse superuixerunt.

QUARTO, quia Apostolus Hebr. 6. & 10. de hoc peccato loqui videtur: ait enim cap. 6. *Impossibile est, eos qui semel sunt illuminati, &c. & prolapsi sunt; iterum renouari ad Pœnitentiam:* & cap. 10. *Voluntariè enim peccantibus nobis post acceptam notitiam Veritatis, iam non relinquitur hostia pro peccato, &c.* & infra dicit, eos qui ita peccant, idèò gravissimè peccare, quia Spiritui gratiæ contumeliam faciunt. Certum autem est, Apostolum loqui de peccatis viuorum, non de finali impœnitentia: alioqui idem esset ac si diceret, non posse mortuos reuocari ad Pœnitentiam; quod indignum est tanto Apostolo.

POSTREMO, quia 1. Ioan. 5. vbi dicitur: *Est peccatum ad mortem; non pro eo dico, vt roget quis, &c.* sermo est de peccato in Spiritum sanctum, vt ipse Augustinus confitetur, lib. 1. de serm. Domini in monte, cap. 43. & tamen Ioannes de peccatis viuorum loquitur. Sunt quidem aliqui, qui existimant Ioannem loqui de peccatis mortuorum, ac dicere, non esse orandum pro illis, qui vsque ad mortem in peccatis suis permanserunt: tamen textus Apostoli apertè reclamationem; ait enim *Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem; peccat, & dabitur ei vita, &c.* quibus verbis præsupponit, posse sciri cum aliquis peccat, an illud peccatum sit ad mortem, vel non: ac proinde non loquitur de finali impœnitentia, quæ non

non potest cognosci, nisi post mortem. Præterea, si loqueretur de peccatis mortuorum, non diceret: *Si quis scit fratrem suum peccare*; sed, *Si quis scit fratrem suum peccasse*.

TERTIA sententia est, peccatum in Spiritum sanctum, esse peccatum ex malitia, sicut peccatum ex infirmitate, dicitur peccatum in Patrem, & peccatum ex ignorantia, dicitur peccatum in Filium. Hæc sententia, præ ceteris videtur placuisse Magistro sententiarum in 2. dist. 43. & B. Thomæ in 2. 2. quæst. 14. tamen etiam alias sententias non repudiant.

Possumus autem idem de hac sententia dicere, quod diximus de sententia B. Augustini, nimirum veram esse, sed non satisfacere nostræ quæstioni. Nam etsi quodlibet peccatum ex malitia, dici potest peccatum in Spiritum sanctum: tamen non quodlibet peccatum ex malitia est illud, de quo Scripturæ loquuntur, quod propriè & singulariter dicitur peccatum in Spiritum sanctum, & quod non remittitur neque in hoc seculo, neque in futuro. Id quod facile probari potest, quia peccatum in Spiritum sanctum est certa quædam blasphemia, ut patet ex Matth. 12. Marc. 3. & Lucæ 12. peccatum autem ex malitia, neque est speciale peccatum, sed generale; neque semper est blasphemia: diuidunt enim auctores huius sententiæ peccatum in Spiritum sanctum in sex species, ex quibus tantum una ad blasphemiam pertinet.

Est igitur QUARTA sententia, quam veram esse non dubitamus, peccatum in Spiritum sanctum propriè nihil esse aliud, quam veritatem cognitam & manifestam, ex malitia improbare, & tanquam demoniacam, & detestabilem calumniari. Dicitur autem peccatum in Spiritum sanctum, non quia non sit etiam contra Patrem & Filium, sed quia Spiritui sancto tribuitur operatio miraculorum, & illustratio animorum ad cognoscendam veritatem: ipse enim est qui docet omnem veritatem, Ioan. 16. & qui diuidit singulis, pro ut vult, vni gratiam sanctorum, alteri donum linguarum, &c. & operatur omnia in omnibus 1. Corin. 12. Itaque ille peccat in Spiritum sanctum, qui cognita veritate Spiritu sancto illustrante, improbat, & signa ac prodigia, virtute Spiritus sancti facta, tribuit Sathanæ.

Hanc sententiam veram esse. PRIMO probatur ex communi consensu veterum: ita enim docent Athanasius in libello

bello

bello de hac re scripto, & etiam orat. 2. in Arianos. Chryso-
 mus homil. 42. in Matth. Basilius in Moralibus, summa
 cap. 1. & in quæst. compendio explicatis, quæst. 273. Hilarius
 cap. 5. & 12. Matth. Ambrosius lib. 1. de Spiritu sancto, cap.
 Hieronymus in cap. 12. Matthæi, & in epist. ad Marcellam, de
 blasphemia in Spiritum sanctum, Anselmus in cap. 12. Matth.
 Richardus de S. Victore, in lib. de spiritu blasphemiæ, Theo-
 phylactus & Beda, in cap. 12. Matt. & cap. 3. Marci: & ante hoc
 Pacianus in epist. 3. ad Sympronianum.

Verum **OBSERVANDUM** est, cùm B. Hieronymus in e-
 pistola citata dicit, peccatum in Spiritum sanctum futurum
 si quis ante tribunal Iudicis constitutus, non solum negat
 Christum, sed etiam dicat eum esse Beelzebub; non esse hæc
 verba simpliciter intelligenda. Tunc enim solum vult B. Hiero-
 nymus futurum peccatum in Spiritum sanctum, si is, qui
 dicit Christum esse Beelzebub, non dicat coactus tormentis,
 sed vtrò ex malitia cognitam veritatem oppugnans, vt ex to-
 ta illa epistola perspicuum est: & tales aliquos fuisse suo tem-
 pore B. Cyprianus testatur in serm. de lapsis.

SECUNDO, probatur ex eo, quòd Dominus peccatum in
 Spiritum sanctum vocat peccatum Phariseorum, quod dice-
 bant Christum in Beelzebub eiicere demonia, vt Marcus cap.
 scribit: peccatum autem hoc Phariseorum, nihil erat aliud
 quam oppugnatio cognitæ veritatis.

TERTIO, probatur ex eo, quòd Dominus Matth. 12. di-
 stinguat blasphemiam in Filium hominis, à blasphemiam in
 Spiritum sanctum. Blasphemiam autem in Filium hominis, se-
 cundum expositionem Athanasij, & Hieronymi, & aliorum
 erat eorum, qui existimantes Christum non esse nisi homi-
 nem, opera eius calumniabantur, & dicebant: *Ecce homo So-
 rax, & potator vini*, ergo peccatum in Spiritum sanctum est
 eorum, qui scientes Christum in virtute Dei miracula opera-
 rum, tamen ex malitia & invidia, diuina illa opera non Spiritui
 sancto, sed Spiritui immundo adscribunt.

Ex his deduci potest, peccata Apostolorum Petri & Pauli,
 quorum prior Christum negavit, posterior apertè persecutu-
 tus est, non fuisse peccata in Spiritum sanctum. Nam Petrus
 ex infirmitate negavit, timore videlicet pœnæ: Paulus autem
 ex ignorantia. 1. Timot. 1. *Misericordiam*, inquit, *consequutus*

sum,

sum, quia ignorans feci, in incredulitate. At peccata Iudæorum lapidantium Stephanū; in Spiritum sanctum erant: nam cum resistere non possent Spiritui sancto, qui loquebatur in eo, ut dicitur Act. 6. tamen resistere conabantur. Et idem peccatum à multis Hæreticis committi credibile est, qui cum in Scripturis & Patribus assidue versentur, vix fieri potest, quin intelligant se vehementer errare: & tamen ne videantur sine causa de Ecclesia recessisse, doctrinam cognitam satis & exploratam obstinatè repræhendunt.

IAM verò, qua ratione hoc peccatum dicatur irremissibile, dubium est propter quatuor loca Scripturæ. PRIMVS est, Matth. 12. Luc. 12. & Marci 3. vbi dicitur blasphemia in Spiritum sanctum non remitti, neque in hoc seculo, neque in futuro. SECUNDVS est Hebr. 6. *Impossibile est eos, qui semel sunt illuminati, &c.* TERTIVS Hebr. 10. *Voluntarie peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur hostia pro peccato.* QVARTVS I. Ioan. 5. *Est peccatum ad mortem, pro eo non dico ut roget quis.*

Ad PRIMVM locum multiplex responsio dari solet. PRIMÆ est Theophylacti in hunc locum Matthæi, & Abulensis ibidem, peccatum in Spiritum sanctum dici irremissibile, quia nunquam remittitur sine Pœnitentia, peccatum autem in Filium hominis dici remissibile, quia remittitur sine Pœnitentia, quia enim ex ignorantia procedit, non reputatur verum peccatum. AT si hæc sententia vera esset, sequeretur, omne verum peccatum, quod non est ex ignorantia inuincibili, esse peccatum in Spiritum sanctum; quod certè absurdissimum est.

SECUNDA est Richardi in libello de spiritu blasphemiæ, peccatum in Spiritum sanctum dici irremissibile non ratione culpæ, sed ratione pœnæ; quia si homo Pœnitentiam non agit de hoc peccato, nihil ei remittitur de pœna damnationis, si verò Pœnitentiam agit, nihil ei remittitur de pœna temporali, quæ ad satisfactionem requiritur: alia verò peccata dicuntur remissibilia, quia semper remittitur aliquid de pœna illis debita, ratione ignorantia, vel infirmitatis, quæ peccata illa diminuunt.

CONTRA hanc solutionem est, PRIMO, quòd omnes alicui Patres intelligunt, Dominum esse loquutum de remissione

ne culpæ. SECUNDO, quia Dominus non dixit: Nihil de hoc peccato remittetur, sed absolutè: Hoc peccatum non remittetur: ergo non loquitur de diminutione pœnæ, sed de absoluta remissione totius peccati. TERTIO, quia sine ratione asseritur, nihil pœnæ relaxari peccantibus in Spiritum sanctum, si Pœnitentiam egerint: nam si reuera magno feruore aliquis talis conuertatur, cur non poterit Deus & Ecclesia vel patrem aliquam pœnæ temporalis relaxare?

ALIA igitur solutio est aliorum, peccatum in Spiritum sanctum irremissibile dici, quia etiam si remitti possit, si Pœnitentia adsit, tamen qui ita peccant, ad veram Pœnitentiam non perueniunt, quod iusto iudicio Deus eos deseruerit, & reprobum sensum traditi sint.

Hæc sententia videtur esse Athanasij, Hilarij, Hieronymi & Anselmi in caput Matth. 12. videtur tamen temperanda, eam temperant Chrysostomus in cap. 12. Matth. Ambrosius lib. 2. de Pœnitentia, cap. 4. Nam si simpliciter intelligamus peccatum in Spiritum sanctum nunquam remitti, sequetur eos omnes qui scilicet se impugnare cognitam veritatem, merito desperare debere de salute, quod absurdissimum esse videtur: sequetur etiam, nos non debere pro talibus orare, sicut pro damnatis non oramus; cùm tamen sanctus Stephanus orauerit pro lapidatoribus suis, quos in Spiritum sanctum peccare sciebat, vt habemus Actor. 7. Et B. AUGUSTINVS lib. 1. Retractationum, cap. 19. *De nullo, inquit, quous pessimo in hac vita constituto, desperandum est; & pro eo non imprudenter oratur, de quo non desperatur.* S. AMBROSIVS quoque loco citato probat, peccatum in Spiritum sanctum per Pœnitentiam posse remitti, quia populus Iudeorum, qui dixerat de Christo: *In Beelzebub principe Demoniorum eicit demonia*; postea ad prædicationem B. Petri conuersus legitur, Actor. 2.

Dicendum igitur, Scripturas & Patres dicere, peccatum in Spiritum sanctum non remitti, quia ordinariè & vt plerumq̃, non curatur: sicut de aliis peccatis Dominus ait: *Omnia peccata & blasphemia remittuntur.* non quia semper, & omnibus remittantur, sed quia vt plurimùm & ordinariè remittuntur. Sunt autem duæ causæ cur ordinariè incurabile peccatum in Spiritum sanctum. VNA, quia directè resistit

repudiat

repudiat gratiam Dei: quemadmodum si ægrotus vnico medicamento curari posset, & illud admittere non vellet, rectè diceretur morbus eius incurabilis. ALTE RA, quia cùm sit peccatum ex malitia, non ex ignorantia vel infirmitate, nihil in se habet, vnde vel modicum excusari possit, ac proinde nihil misericordiæ meretur: hinc enim Apostolus i. Timoth. I. *Misericordiam, inquit, consequutus sum, quia ignorans feci, in incredulitate.*

Ac ne mirum videatur, si peccatum irremissibile, dicamus irremissibile ordinariè, sed non absolutè; considerentur alia similia loca. Matth. 19. Dominus ait facilius esse, vt camelus intret per foramen acus, quàm vt diues ingrediatur in regnum cœlorum. Quo loco videtur planè diuitibus aditum ad salutem interclusisse: & tamen in eodem loco subiungit: *Quod impossibile est apud homines, apud Deum possibile est.* Et Hierem. 13. dicit Dominus: *Si mutare potest Aethiops pellem suam, & pardus varietates suas; & vos poteritis benefacere, cùm didiceritis malè.* & tamen in toto eo libro hortatur eos Deus vt reuertantur, & veniam pollicetur.

Ad SECVNDVM locum ex epist. ad Hebræos cap. 6. posset PRIMO eodem modo responderi, impossibile esse vt qui semel sunt illuminati, & voluntariè postea peccant, ad Pœnitentiam renouentur; non absolutè, sed vt in plurimum. SED melior solutio est, quòd Apostolus hîc solùm loquatur de pœnitentia, quæ Baptismum præcedit: sic enim exponunt Chryostomus, Ambrosius, & alij Patres. Et ipse Apostolus hoc insinuat illis verbis: *Qui semel sunt illuminati, id est, baptizati.* nam apud veteres, illuminari est baptizari. Et illis: *Iterum renouari.* renouamur enim propriè in Baptismo. Et illis: *Iterum crucifigentes Filium Dei.* nam cùm baptizamur, conformamur similitudini mortis Domini, vt dicitur ad Rom. 6. & sicut Christus tantùm semel crucifixus est, ita & nos tantùm semel baptizamur, & qui vellet iterum baptizari, iterum sibi Christum crucifigeret.

Ad TERTIVM ex cap. 10. ad Hebræos dico cum Chryostomo, Ambrosio, & aliis; cùm Apostolus dicit, non relinquî hostiam pro peccato, sensum esse, non esse expectandû alium Christum, qui pro nobis moriatur, vel vt ille, qui semel mortuus est, iterum veniat moriturus: & consequenter non esse
secun-

secundum Baptismum expectandum. Eadem enim est sententia huius loci, & superioris.

Ad QVARTVM ex epistola Ioannis, Augustinus de correptione & gratia, cap. 12. & Gregorius lib. 6. moral. cap. 31. fuit ultimo, dicunt, peccatum ad mortem, esse peccatum in quo homo perseverat vsque ad mortem. Sed tunc non dixisset: *quis scit fratrem peccare*, sed, *Si quis scit peccasse non ad mortem: non enim cognosci posset peccatum ad mortem, nisi post mortem eius, qui illud commisit.* Ambrosius lib. 2. de Pœnitentia, cap. 9. dicit, Ioannem non dixisse vt nemo oraret pro iis, qui peccant peccata ad mortem, id est, grauissima peccata; sed solum vt non orent homines vulgares, & imperfecti, ad quos epistolam illam scribebat: grauissima enim peccata, perfectis oratoribus indigent. Hieronymus lib. 2. in Iouinianum ultra medium, versus finem, tractans hunc locum, dicit nihil hîc significari aliud, nisi pro peccato ad mortem difficulter orationem exaudiri. Et hic videtur verissimus esse huius loci sensus: nam immediatè antea dixerat Ioannes *Scimus quoniam audit nos, quidquid petierimus ab eo.* idcirco ne putaremus hoc habere locum etiam in petitionibus quibuslibet, quas pro aliis offerimus, subdit: *Qui scit fratrem suum peccare non ad mortem, petat, & dabitur ei, &c.* id est, cum fiducia petat, nam impetrabit. Si verò peccatum est ad mortem, id est, grauissimum ex genere illorum, quæ ordinariè non remittuntur, sed puniuntur æterna morte: *Non dico, vt roget quis*, id est, non prohibeo quidem orare, sed non audeo polliceri; quod facillè impetrabitis; ideò non dico vt roget quis, nimirum cum illa certa fiducia impetrandi: sæpe enim Deus in tali negotio preces Sanctorum non audit, iuxta illud Hierem. 7. *Noli orare pro populo, quia non exaudiam te.*

CAPVT XVII.

Contritionem imperfectam, siue attritionem ex timore pœnæ ortam, bonam atque utilem esse.

ECIMA sequitur quæstio; Vtrum Contritio, siue Attritio quæ oritur ex timore seruili, sit bona: sic quidem Martinus Lutherus (vt ostendimus ex multis eius testimoniis in lib. 1. cap. 6.) initio defec-
tionis